

Буряк Анна Володимирівна,
аспірант кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

ВИКОРИСТАННЯ ФУНКЦІЇ ПРИБУТКУ В КОНТЕКСТІ ФОРМАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

наук. керівник **Сало Іван Васильович,**
доктор економічних наук, професор кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Забезпечення ефективності банківської діяльності є однією з актуальних проблем сучасного розвитку банківського бізнесу. У свою чергу ідентифікація резервів підвищення фактичного рівня ефективності вимагає застосування економіко-математичного інструментарію, серед якого широкого поширення набув апарат виробничих функцій. Зокрема, функція прибутку, як частковий випадок виробничої функції, дозволяє дослідити поведінку банку на ринку з точки зору ефективності управлінських рішень. Серед проблем, пов'язаних з використанням виробничих функцій, ключове місце належить відбору векторів незалежних змінних, що надасть змогу пояснити основні зв'язки та закономірності здійснення банківської діяльності.

Слід відзначити, що методологічною основою моделювання технології здійснення банківської діяльності є теорія фірми та теорія банківської справи, синтез концептуальних положень яких дає змогу використовувати «виробничий підхід» до розуміння сутності банківської діяльності. Його зміст полягає у дослідженні банку в якості економічно раціонального суб'єкта, який використовуючи ряд факторів виробництва – ресурсів, надає банківські послуги шляхом пропозиції ряду банківських продуктів.

Відповідно до правила максимізації прибутку, ключові умови останнього залежать від типу ринкової структури як сукупності галузевих особливостей, які визначають вплив банку на встановлення цін та визначення обсягів на ринках ресурсів та банківських продуктів. Оскільки в процесі банківської діяльності задіяні два види ринку – ринок факторів виробництва (ресурсів банку) та ринок банківських продуктів, виникає потреба у визначенні типу ринкової структури на кожному з них.

Ринок факторів виробництва (ресурсів банку). Банк, поряд з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, використовує трудові, матеріальні та фінансові ресурси з метою надання банківських послуг та отримання прибутку. Використання зазначених ресурсів призводить до відповідних видів витрат, що виникають в процесі банківської діяльності: трудових – до витрат на персонал, матеріальних – витрат на утримання основних засобів та нематеріальних активів банку, фінансових – процентних та комісійних витрат.

Результати дослідження дають підстави говорити про відповідність ринку ресурсів банківської діяльності умовам досконалої (чистої) конкуренції, що

підтверджується наявністю великої кількості учасників на ринку, стандартизованим типом продукції, відсутністю контролем над рівнем цін та нецінової конкуренції. Відтак, банк має можливість лише обирати оптимальний обсяг ресурсів відповідно до встановленого рівня ринкових цін на них. Іншими словами, саме ціна ресурсів є незалежною змінною, в той час як обсяг ресурсів є контрольованим фактором для банку.

Ринок банківських продуктів. Враховуючи посередницьку природу банку, результатом його діяльності є випуск ряду банківських продуктів кредитного, торгівельно-комісійного та розрахунково-комісійного характеру з метою отримання прибутку. У даному випадку депозитні продукти розглядаються в якості інструменту залучення фінансового капіталу, тобто ресурсів банку. Незважаючи на те, що результати проведених розрахунків доводять відсутність ринкової влади на ринку банківських послуг України (про що свідчать низькі рівні концентрації на різних сегментах ринку), визначення його як ринку чистої конкуренції неможливе через наступне.

По-перше, розгляд обсягу наданих банківських продуктів в якості контрольованого фактору з боку банку є дещо обмеженим, оскільки на ринку банківських послуг він визначається переважно ринковим попитом та залежить від ряду незалежних від банку факторів, зокрема економічного стану в країні, рівня доходів населення, довіри до національної банківської системи тощо. Тобто, обсяг банківських продуктів є незалежною змінною та встановлюється відповідним рівнем ринкового попиту.

По-друге, незважаючи на стандартний набір банківських продуктів, що пропонується українськими банками, слід відзначити факт їх широкої диференціації, що є однією з ключових ознак ринку монополістичної конкуренції. В основі диференціації банківських продуктів лежать якісні характеристики банківських послуг, зокрема асортимент послуг, технічні та функціональні умови їх надання, обсяг та характер супроводжуваних послуг при наданні основної, рівень після продажного та консультаційного обслуговування, в тому числі компетентність персоналу. Такий стан речей дає змогу українським банкам широкі можливості для використання інструментів нецінової конкуренції, зокрема реклами, іміджу надійного та стабільного банку, застосування індивідуалізованого підходу до обслуговування клієнтів, та, як наслідок, незначного контролю над ціною банківських продуктів для окремих клієнтських груп.

Підводячи підсумки, результати авторських досліджень дають можливість формалізувати технологію здійснення банківської діяльності шляхом побудови наступної функції прибутку:

$$\Pi = f(y_n, w) \quad (1.1)$$

де Π – прибуток банку; $f(\dots)$ – вид функціональної залежності; y_n – вектор банківських продуктів; w – вектор цін на ресурси.

В подальшому планується апробація запропонованої функції прибутку для дослідження рівня ефективності банківської діяльності в Україні.

Буряк, А.В. Використання функції прибутку в контексті формалізації технології здійснення банківської діяльності [Текст] / А.В. Буряк // Розвиток фінансового менеджменту та реформування фінансової системи в умовах хаотично структурованої економіки : збірник тез доповідей II науково-практичної конференції молодих вчених і студентів (28 березня 2012 р.). – Дніпропетровськ : Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля, 2012. – С. 197-199.